

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) และใช้กระบวนการคุณภาพของวงจร Deming (PDCA, Plan-Do-Check-Act) ในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยขอสรุปตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ รายละเอียดดังนี้

สรุปผลการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ จากการวิเคราะห์เอกสาร จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม A-I-C และจากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. สภาพปัญหาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ คือ สภาพบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเพียงเล็กน้อย อุปกรณ์ เครื่องมือมีจำกัด และพร้อมใช้งานเพียงบางส่วน เช่น ห้องสมุดคับแคบ หนังสือมีจำนวนน้อยและตรงตามความต้องการที่จะนำมาเรียนรู้ ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตช้า ทำให้สืบค้นข้อมูลได้ยาก สนามเด็กเล่นสนามกีฬาขาดมาตรฐาน ห้องน้ำ ห้องครัว โรงอาหาร ความสะอาดเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้สามารถนำมาใช้ฝึกปฏิบัติได้จริงเพียงเล็กน้อย ทำให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ ครูนำแหล่งเรียนรู้ที่มีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนน้อยมาก และแผนงานโครงการ กิจกรรมของโรงเรียนขาดความสอดคล้องต่อเนื่องและผลผลิตที่ได้จากการลงทุนยังน้อย เช่น โครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โรงเพาะเห็ด บ่อเลี้ยงปลา แปลงเกษตรพอเพียง กระชังเลี้ยงปลา กระชังเลี้ยงกบ โรงเรือนเพาะชำ แหล่งเรียนรู้มีงบประมาณจำกัดใน

การพัฒนาให้ดีขึ้นหรือพร้อมใช้งาน เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ขาดงบประมาณในการนำอุปกรณ์มาซ่อมแซมเมื่อชำรุดหรือเสียหาย แหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรพอเพียง เช่น กระจังเลี้ยงปลาและกบต้องใช้งบประมาณมากและยาวนานในการซื้ออาหารมาให้กบและปลากินและปัญหาการมีส่วนร่วมของโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ คือ ขาดมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และติดตามประเมินผล ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2. ความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ คือ มีแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีบรรยากาศดีเหมาะสำหรับการเรียนรู้ มีอุปกรณ์ครบ พร้อมใช้งาน แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีพร้อมใช้งาน ทันสมัย มีระบบสืบค้นอินเทอร์เน็ตที่พร้อมใช้งานทั้งในโรงเรียนและให้บริการชุมชน และการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม และร่วมประเมินผล ซึ่งแหล่งเรียนรู้ที่ต้องการเร่งปรับปรุงแก้ไขและต้องการพัฒนามีอยู่ 4 แหล่งการเรียนรู้คือ 1. แหล่งเรียนรู้โรงเพาะเห็ด 2. แหล่งเรียนรู้แปลงเกษตร 3. แหล่งเรียนรู้ห้องสมุด 4. แหล่งเรียนรู้ห้องคอมพิวเตอร์

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ ให้โรงเรียนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนมีอยู่แล้วให้ดีขึ้น จัดบรรยากาศให้น่าเรียน น่าใช้ สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมใช้ พร้อมกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนและครู เข้าใช้แหล่งเรียนรู้โครงการด้านการเกษตร ควรทำอย่างต่อเนื่อง ไม่สูญเปล่า ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า และให้เกิดผลได้อย่างจริงจังโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการสร้างรายได้ให้นักเรียน ผลผลิตที่ได้ นักเรียนสามารถนำไปขายได้และนำรายได้ที่ได้มาทำเป็นเงินออม ซึ่งจะให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและคุณค่าของเงินเพราะนักเรียนได้ทำการปฏิบัติจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่น่าจะเพียงพอในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแต่เพียงขาดการกระตุ้นในการใช้แหล่งเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปกรรม เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ดีให้นักเรียนควรจัดกิจกรรมทางศาสนา อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง โดยการนิมนต์พระไปเทศน์สอนนักเรียน เพื่อที่จะให้นักเรียนนั้นได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และได้หลักธรรมที่ดีเพื่อปลูกฝังศิลปกรรมที่ดีงามเข้าไปในจิตใจ เพราะไม่อ่อนดัดง่าย ไม่แกัดดัดยากและควรมีการประชุมผู้ปกครองและนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังการมีระเบียบวินัย ต่อเนื่องจากในโรงเรียน และควรเพิ่มโครงการแหล่งเรียนรู้ธนาคารขยะ ทำให้เด็กนั้นได้เรียนรู้การแยกขยะ พร้อมสร้างจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดเพราะขยะในมือสามารถเป็นเป็นเงินออมได้ และพัฒนาระบบบรรณารักษ์ในห้องสมุดให้สามารถใช้งานได้และพร้อมใช้งาน สนับสนุนให้ครูเข้าใช้แหล่งเรียนรู้และนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

มีการจัดบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เป็นขั้นเป็นตอน พร้อมทั้งจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนโดยนำมาตราฐานการศึกษาที่กำหนดเป็นเป้าหมายการดำเนินงานและ ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ มีการดำเนินการที่เป็นระบบ ครบกระบวนการ PDCA รายงานการประเมินกิจกรรมต่าง ๆ มีการจัดสรรงบประมาณมาใช้ในการพัฒนา งบประมาณที่ใช้ไปในแต่ละกิจกรรมโครงการ ต้องคุ้มค่าต่อการลงทุน หากมีงบประมาณก็จะสามารถดำเนินการได้

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ก่อนดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการใด ควรมีการร่วมคิดร่วมปรึกษาหารือกัน ทั้งครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนก่อน เพื่อจะได้ร่วมระดมความคิดเห็นในการชี้ปัญหาของโรงเรียน ความต้องการ และแนวทางในการพัฒนาควรเชิญผู้นำชุมชน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อจะได้ร่วมกันวางแผนในการพัฒนาให้ดีขึ้น

2. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ขั้นวางแผน (Plan) สรุปได้ว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ จากผลการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ และโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ กำกับติดตาม และประเมินผล และจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.2 ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ขั้นปฏิบัติในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Do) สรุปได้ดังนี้

2.2.1 ผลการพัฒนาโรงเพาะเห็ด สรุปได้ว่า มีบรรยากาศโรงเพาะเห็ดโดยรวมเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนนักเรียนสามารถนำมาฝึกปฏิบัติได้จริง เมื่อเทียบกับผลผลิตของปีที่แล้วการพัฒนาโรงเพาะเห็ดในครั้งนี้ได้รับผลผลิตดีขึ้น สามารถนำมาทำอาหารกลางวันให้กับนักเรียนได้

2.2.2 ผลการพัฒนาแปลงเกษตร สรุปได้ว่า แปลงเกษตรมีภูมิทัศน์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด ไม่มีหญ้าลกรู้งรัง นักเรียนมีความรับผิดชอบในการดูแลรักษาพืชผักที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งเรียนรู้ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาในช่วงวันที่ 16 พฤษภาคม 2557 เป็นต้นมา แหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรมีการพัฒนาขึ้นอย่างมาก เอื้อต่อการลงมือปฏิบัติได้จริง

2.2.3 พัฒนาห้องสมุด สรุไปได้ ห้องสมุดมีการจัดหนังสือให้เป็นระเบียบ แยกหนังสือออกเป็นหมวดหมู่ มีการติดป้ายกำกับหมวดหมู่ บรรยากาศในห้องสมุดพร้อมใช้งาน เอื้อต่อการค้นคว้าหาความรู้ ซึ่งแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดมีการพัฒนาดีขึ้นมาก

2.2.4 ผลการพัฒนาห้องคอมพิวเตอร์ สรุไปได้ว่า ห้องคอมพิวเตอร์ มีบรรยากาศที่พร้อมใช้งาน เอื้อต่อการค้นคว้าหาความรู้ ระบบอินเทอร์เน็ตเร็วขึ้น สามารถเรียนรู้จากระบบสื่อ CAI ได้

2.3 ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ขั้นการกำกับติดตาม และทบทวน (Check) สรุไปได้ว่า การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีการพัฒนา มีการพัฒนาที่เป็นขั้นเป็นตอน แหล่งเรียนรู้ทั้ง 4 มีการปรับปรุงโครงสร้าง บรรยากาศที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ มีอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม พร้อมใช้งานตามแผนปฏิบัติการที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้

2.4 ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ขั้นปรับปรุงแก้ไขผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Action) สรุไปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ทั้ง 4 คือ แหล่งเรียนรู้โรงเพาะเห็ด แหล่งเรียนรู้แปลงเกษตร แหล่งเรียนรู้ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ห้องคอมพิวเตอร์ มีการพัฒนาดีขึ้นและเป็นไปตามความต้องการของคณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกระบวนการตั้งแต่ขั้นร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมกำกับติดตาม และร่วมประเมินผล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และมีความพึงพอใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในครั้งนี้มากที่สุด

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ จากการสอบถามความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.65

อภิปรายผล

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีรายละเอียดดังนี้

1.1 สภาพปัญหาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ คือ สภาพบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเพียงเล็กน้อย อุปกรณ์ เครื่องมือมีจำกัด

และพร้อมใช้งานเพียงบางส่วน เช่น ห้องสมุดคัมแคบ หนังสือมีจำนวนน้อยและตรงตามความต้องการที่จะนำมาเรียนรู้ ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตช้า ทำให้สืบค้นข้อมูลได้ยาก สนามเด็กเล่นสนามกีฬาขาดมาตรฐาน ห้องน้ำ ห้องครัว โรงอาหาร ความสะอาดเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้สามารถนำมาใช้ฝึกปฏิบัติได้จริงเพียงเล็กน้อย ทำให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ ครูนำแหล่งเรียนรู้ที่มีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนน้อยมาก และแผนงานโครงการ กิจกรรมของโรงเรียนขาดความสอดคล้องต่อเนื่องและผลผลิตที่ได้จากการลงทุนยังน้อย เช่น โครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โรงเพาะเห็ด บ่อเลี้ยงปลา แปลงเกษตรพอเพียง กระชังเลี้ยงปลา กระชังเลี้ยงกบ โรงเรือนเพาะชำ แหล่งเรียนรู้มีงบประมาณจำกัดในการพัฒนาให้ดีขึ้นหรือพร้อมใช้งาน เช่นห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ขาดงบประมาณในการนำอุปกรณ์มาซ่อมแซมเมื่อชำรุดหรือเสียหาย แหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรพอเพียง เช่น กระชังเลี้ยงปลาและกบต้องใช้งบประมาณมากและยาวนานในการซื้ออาหารมาให้กบและปลากินและปัญหาการมีส่วนร่วมของโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ คือ ขาดมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และติดตามประเมินผล ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับ ทศนิยม เป็นสูงเนิน (2552 : 78) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนห้วยยางอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาก่อนการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ และไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และยังสอดคล้องกับ พรรณี เสียงบุญ (2553 : 118-119) ได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษานั้นแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ ขาดแคลน แหล่งเรียนรู้ไม่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า และสอดคล้องกับ ทศพร สิทธิธนะชัย (2552 : 197-200) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอู่เม้าประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าก่อนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนนั้นแหล่งเรียนรู้ขาดการนิเทศ กำกับติดตามการจัดการเรียนรู้และสอดคล้องกับบุษบา ช่วยแสง (2553 : 75-86) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้อยอำเภอหนองวัวซอจังหวัดอุดรธานีโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันผู้ร่วมวิจัยไม่เข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนครูยังมุ่งสอนเฉพาะในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ ขาดการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนการดำเนินการรักษาและซ่อมแซมอาคารเรียนน้อยห้องสมุดของโรงเรียนไม่เป็นเอกเทศชั้นวางหนังสือไม่เพียงพอไม่มีคอมพิวเตอร์เพียงพอสำหรับการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตสภาพแวดล้อมสวนสมุนไพรสวนหย่อมเรือนเพาะชำสวน

เกษตรหรือและแปลงปลูกผักไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยมีสาเหตุจากมีงบประมาณจำกัด ผู้ปกครองส่วนมากมีฐานะยากจนบุคลากรไม่เพียงพอห้องเรียนไม่เพียงพอแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน บ้านหนองอ้อยที่ผู้ร่วมวิจัยต้องการพัฒนาคือห้องสมุดสวนหย่อมเรขาคณิตสวนสมุนไพรในครัว ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สภาพแวดล้อมระบบน้ำประปาถนนปลอดภัยห้องดนตรีห้องคาราโอเกะเรือนเพาะชำและรั้ว

1.2 ความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ คือ มีแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีบรรยากาศดีเหมาะสำหรับการเรียนรู้ มีอุปกรณ์ครบ พร้อมใช้งาน แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีพร้อมใช้งาน ทันสมัย มีระบบสืบค้นอินเทอร์เน็ตที่พร้อมใช้งานทั้งในโรงเรียนและให้บริการชุมชน และการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการร่วมวางแผนร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม และร่วมประเมินผล ซึ่งแหล่งเรียนรู้ที่ต้องการเร่งปรับปรุงแก้ไขและต้องการพัฒนามีอยู่ 4 แหล่งการเรียนรู้คือ 1. แหล่งเรียนรู้โรงเพาะเห็ด 2. แหล่งเรียนรู้แปลงเกษตร 3. แหล่งเรียนรู้ห้องสมุด 4. แหล่งเรียนรู้ห้องคอมพิวเตอร์สอดคล้องกับชุมชน ช่วยแสง (2553 : 75-86) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้อยอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผลการศึกษาคือการพัฒนาห้องสมุดสวนหย่อมเรขาคณิตสวนสมุนไพรในครัวห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สภาพแวดล้อมระบบน้ำประปาถนนปลอดภัยห้องดนตรีห้องคาราโอเกะเรือนเพาะชำและรั้ว

1.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ คือ 1) ให้โรงเรียนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนมีอยู่แล้วให้ดีขึ้น จัดบรรยากาศให้น่าเรียน นำใช้ สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมใช้ พร้อมกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนและครูเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ โครงการด้านการเกษตร ควรทำอย่างต่อเนื่อง ไม่สูญเปล่า ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า และให้เกิดผลได้อย่างจริงจังโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการสร้างรายได้ให้นักเรียน ผลผลิตที่ได้นักเรียนสามารถนำไปขายได้และนำรายได้ที่ได้มาทำเป็นเงินออม ซึ่งจะให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและคุณค่าของเงินเพราะนักเรียนได้ทำการปฏิบัติจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่น่าจะเพียงพอในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแต่เพียงขาดการกระตุ้นในการใช้แหล่งเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปกรรม เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ดีให้นักเรียนควรจัดกิจกรรมทางศาสนา อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง โดยการนิมนต์พระไปเทศน์สอนนักเรียน เพื่อที่จะให้นักเรียนนั้นได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และได้หลักธรรมที่ดีเพื่อปลูกฝังศิลปกรรมที่ฝังเข้าไปในจิตใจ เพราะไม้อ่อนดัดง่ายไม้แก่ดัดยากและควรมีการประชุมผู้ปกครองและนักเรียนร่วมกันเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังการมีระเบียบวินัย ต่อเนื่องจากในโรงเรียน และควรเพิ่มโครงการแหล่งเรียนรู้ธนาคารขยะ ทำให้เด็กนั้นได้เรียนรู้การแยกขยะ พร้อมสร้างจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดเพราะขยะในมือ

สามารถเป็นเป็นเงินออมได้ และพัฒนาระบบบรรณารักษ์ในห้องสมุดให้สามารถใช้งานได้และพร้อมใช้งาน สนับสนุนให้ครูเข้าใช้แหล่งเรียนรู้และนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น 2) มีการจัดบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เป็นขั้นเป็นตอน พร้อมทั้งจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนโดยนำมามาตรฐานการศึกษาที่กำหนดเป็นเป้าหมายการดำเนินงาน และตัวบ่งชี้ความสำเร็จ มีการดำเนินการที่เป็นระบบ ครอบคลุมการ PDCA รายงานการประเมินกิจกรรมต่าง ๆ มีการจัดสรรงบประมาณมาใช้ในการพัฒนา งบประมาณที่ใช้ไปในแต่ละกิจกรรมโครงการต้องคุ้มค่าต่อการลงทุน หากมีงบประมาณก็จะสามารถดำเนินการได้ และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ก่อนดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการใด ควรมีการร่วมคิดร่วมปรึกษาหารือกัน ทั้งครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนก่อน เพื่อจะได้ร่วมระดมความคิดในการชี้ปัญหาของโรงเรียน ความต้องการและแนวทางในการพัฒนาควรเชิญผู้นำชุมชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อจะได้ร่วมกันวางแผนในการพัฒนาให้สอดคล้องกับทรวงรัตน์ ศรีสารคาม (2553 : 145-146) ได้ศึกษากระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน การวิเคราะห์บริบทของชุมชน การกำหนดประเด็นที่จะสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การสร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชน และยังคงสอดคล้องกับ บุษบา ช่วยแสง (2553 : 75-86) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้อยน้อยอำเภอหนองวัวซอจังหวัดอุดรธานีโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผลการศึกษาพบว่าควรมีการจัดอบรมความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้กับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยการจัดอบรมและการจัดประชุม รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น

2. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีรายละเอียดดังนี้ ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ ซึ่งในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้ดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA คือ 1) ขั้นวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Do) 3) ขั้นกำกับและติดตาม (Check) และ 4) ขั้นปรับปรุงแก้ไขผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Action) ทุกคนมีความสุขและเต็มใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้ง 4 คือ แหล่งเรียนรู้โรงเพาะเห็ด แหล่งเรียนรู้แปลงเกษตร แหล่งเรียนรู้ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ห้องคอมพิวเตอร์

ผลจากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้ง 4 พบว่า แหล่งเรียนรู้มีการพัฒนาดีขึ้นมา สภาพบรรยากาศเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติได้จริง อุปกรณ์เหมาะสม พร้อมใช้งาน และเป็นไปตามความต้องการของคณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกกระบวนการตั้งแต่ขั้นร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมกำกับ ติดตาม และร่วมปรับปรุงแก้ไขทุกคนมีความรู้สึภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และมีความพึงพอใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในครั้งนี่มากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับบุษบา ช่วยแสง (2553 : 75-86) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อย อำเภอหนองบัว จังหวัดอุดรธานีโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่าแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อยที่ได้รับการพัฒนาคือสวนสมุนไพรในครัวจำนวน 1 แปลงพื้นที่ 150 ตารางเมตรมีป้ายอธิบายชื่อสามัญชื่อวิทยาศาสตร์วงศ์ของพืชสรรพคุณทางยาการใช้ประโยชน์ในการประกอบอาหารและใช้เป็นยารักษาโรคสวนหย่อม เรขาคณิตจำนวน 1 สวนพื้นที่ 90 ตารางเมตรประกอบด้วยรูปเรขาคณิตทำเป็นสวนหินพื้นหินกรวดมีป้ายบอกชื่อและคุณสมบัติของรูปเรขาคณิตต่าง ๆ โรงเรียนร่มรื่นสวยงามและสอดคล้องกับ เกษม คำบุตตา (2550 : 123-129) ได้ศึกษาการพัฒนาหอปฏิบัติธรรมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลของการศึกษาพบว่า บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องกับทัศนีย์ เป็นสูงเนิน (2552 : 78) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนห้วยางอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการศึกษาพบว่า แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาหลังการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และยังสอดคล้องกับพรรณี เสียงบุญ (2553 : 118-119) ได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาหลังการพัฒนา มีสภาพบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับ ทศพร สิทธิธนะชัย (2552 : 197-200) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอู่หม่าประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาหลังการพัฒนา บุคลากรมีความรู้และความเข้าใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ และบรรยากาศของแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการเรียนการสอน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของในการพัฒนาการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์

สรุปผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของในการพัฒนาการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ จากการสอบถามความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.65 สอดคล้องกับพรรณิ เสี่ยงบุญ (2553 : 118-119) ได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นต่อการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ของนักเรียน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และและสอดคล้องกับ ทศพร สิทธิธนะชัย (2552 : 197-200) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอุมหม่าประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าผลการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนทั้งสภาพแวดล้อม จำนวนทรัพยากรและคณะกรรมการ อยู่ในระดับมากที่สุดและยังสอดคล้องกับทัศนีย์ เป็นสูงเนิน (2552 : 78) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนห้วยางอำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการประเมินการพัฒนากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับบุษบา ช่วยแสง (2553 : 75-86) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้นน้อยอำเภอนองว้าวของจังหวัดอุดรธานีโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้นน้อยของผู้ร่วมวิจัยโดยรวมพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอเพื่อนำไปใช้

1.1 จากการศึกษาผลการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งโรงเรียนวัดบ้านสำราญราษฎร์ไม่ผ่านการ

ประเมินและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ให้ข้อเสนอแนะให้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แล้ว ให้มีสภาพที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนและให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากข้อเสนอแนะดังกล่าวโรงเรียนสามารถนำมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้เป็นหลักฐานยืนยันว่าทางโรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามคำแนะนำของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งในการประเมินในครั้งต่อไป โรงเรียนสามารถนำมาใช้อ้างอิงเป็นหลักฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นเวทีหนึ่งในการระดมความคิดเห็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ยอมรับความคิดเห็นของแต่ละคน โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา เพื่อรับรู้สภาพปัญหา ความต้องการร่วมกัน ตั้งแต่เริ่มการร่วมคิด ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมปฏิบัติ ร่วมกำกับติดตาม ประเมินผลจนบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนา ดังนั้น ในการจัดทำกิจกรรมหรือพัฒนางานในด้านต่าง ๆ ควรมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนแนวความคิด เพื่อหากรอบวิธีการในการพัฒนา โดยใช้แนวความคิดทางวิชาการเป็นหลักในการยึดถือปฏิบัติและนำแนวความคิดของชุมชน บุคลากรในองค์กรมารวมพัฒนาในและแก้ไขปัญหาในองค์กรของตนเอง ด้วยพลังของตนเองโดยยึดภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นในการแก้ไขและพัฒนา

1.3 ผลการวิจัยพบว่า แหล่งเรียนรู้มีสภาพบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และสามารถลงมือปฏิบัติได้จริง ส่งผลให้นักเรียนได้รับความรู้ทักษะจากประสบการณ์ตรง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและถูกวิธี ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนนอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้วควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติได้จริง ซึ่งการได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง ทำจริงสัมผัสจากของจริงทำให้นักเรียนเกิดทักษะ และจดจำได้อย่างคงทน เพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้มากขึ้น

2. ข้อเสนอเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในโรงเรียนเท่านั้นควรศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่สามารถนำมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนโดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ด้านบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถนำมาใช้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นและรักษาไว้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้คู่ชุมชน

2.2 การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยควรศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนและชุมชนสามารถใช้ แหล่งเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างยั่งยืนโดยการขยายให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ระหว่าง โรงเรียนกับโรงเรียน หรือจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับกลุ่มโรงเรียนให้โรงเรียนในกลุ่มสามารถ เข้ามาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยจัดทำเป็นฐานแหล่งเรียนรู้ให้โรงเรียนในกลุ่มจัดกิจกรรมหรือ ตารางเรียนหมุนเวียนกันเข้าศึกษาหาความรู้เป็นรายสัปดาห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY